

Asia: VN/3071/2020

Arviomuistio hallinnon automaattiseen päätöksentekoon liittyvistä yleislainsäädännön sääntelytarpeista

Automaattisen päätöksenteon nykytila ja sääntelytarpeet

Miten arvioitte automaattiseen päätöksentekoon liittyvää tilannekuvaa ja yleisesti asiaan liittyviä sääntelytarpeita?

Rahoitusvakausvirasto (RVV) kiittää mahdollisuudesta lausua arviomuistiosta.

Automaattinen päätöksenteko on RVV:n toiminnan kannalta erittäin tärkeää, sillä RVV:n on talletussuojakorvauksia maksaessa pystyttävä muutamassa päivässä tekemään kaikille tallettajille päätökset siitä, korvataanko heidän talletuksensa talletussuojarahaston varoista. Talletuspankin tallettajien määrä vaihtelee talletuspankin koosta riippuen. Pienimmissäkin talletuspankeissa tallettajia on kuitenkin niin paljon, että ilman automaattista päätöksentekoa RVV ei pystyisi tekemään päätöksiä riittävän nopeasti. Päätöksenteon on tapahduttava nopeasti, sillä RVV:n tulee talletussuojadirektiivin ja rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain mukaan asettaa talletussuojakorvaukset tallettajien saataville seitsemässä työpäivässä siitä, kun se on todennut talletussuojakorvausten maksuvelvollisuuden alkaneen.

Automaattisen päätöksenteon käyttöalan raja

Miten arvioitte arviomuistiossa ehdotettua käyttöalan rajaamista tilanteisiin, joissa ratkaisu on johdettavissa koneellisesti lainsäädännöstä ja tiedossa olevista yksiselitteisistä faktoista tilanteessa, jossa päätöksentekoon ei liity harkintavaltaa?

RVV yhtyy pääasiassa arviomuistiossa esitettyyn käyttöalaan. RVV:n on mahdollista tehdä talletussuojakorvauspäätökset automaattisessa päätöksenteossa myös silloin, jos käyttöala rajataan tilanteisiin, joissa ratkaisu on johdettavissa koneellisesti lainsäädännöstä ja tiedossa olevista yksiselitteisistä faktoista tilanteessa, jossa päätöksentekoon ei liity harkintavaltaa. Arviomuistiossa on nostettu esiin termit laskennalliset päätökset, yksiselitteiset ehdot sekä mekaaninen ja koneellinen päättely. On huomioitava, että näissä eri määritelmässä käyttöala rajautuu eri tavoin. Käyttöalan määrittely tulee tehdä huolellisesti.

Miten arvioitte ehdotettua lähtökohtaa, jonka mukaan automaattinen päätöksenteko voisi yleislainsäädännön nojalla perustua vain viranomaisen ennalta määrittelemiin, lainsäädännön mukaisiin päätelysääntöihin (ei esimerkiksi oppivaan tekoälyyn)?

RVV katsoo, että tulee tarkkaan harkita, onko tarkoituksenmukaista kytkeä automaattinen päätöksenteko tiettyyn teknologiaan tai kategorisesti sulkea tietty teknologia pois automaattisen päätöksenteon piiristä. Teknologinen kehitys on nopeaa ja on mahdollista, että tiettyyn teknologiaan kytketty käyttöala aiheuttaa lain nopean vanhentumisen. RVV:n näkemyksen mukaan tekoälyn hyödyntäminen voisi tulevaisuudessa olla hyödyllistä esimerkiksi todennäköisyyksien tai riskien laskemisessa. Aiemmin mainittujen talletussuojakorvauspäätösten lisäksi RVV tekee päätöksiä sellaisista maksuista, jotka perustuvat osittain maksuvelvollisen toiminnasta aiheutuvaan riskiin. RVV:n mukaan automaattista päätöksentekoa koskevaa lainsäädäntöä kehitettäessä tuleekin riittävästi arvioida, ettei mahdollinen lainsäädäntö estä teknologisten innovaatioiden hyödyntämistä valtionhallinnossa.

Hyvän hallinnon ja oikeusturvan varmistaminen

Olisiko lakiin syytä ottaa säännös, jossa korostetaan viranomaisen velvollisuutta varmistua, että automaattisen päätöksentekojärjestelmän käyttö ei vaaranna hyvän hallinnon, oikeusturvan ja perusoikeuksien toteutumista? Tulisiko näiden periaatteiden toteutumista varmistaa jollain muunlaisella menettelyllä?

-

Tietojärjestelmäsääntely ja virkavastuun kohdentaminen

Muistiossa ehdotetaan, että virkavastuun asianmukainen toteutuminen pyrittäisiin varmistamaan kohdentamalla virkavastuu tiettyihin järjestelmän käyttöä koskeviin virkatehtäviin. Miten arvioitte ehdotuksen toimivuutta?

RVV:n näkemyksen mukaan on tärkeää, että virkavastuuseen liittyvät kysymykset selkiytetään lain tasolla. Sen määrittäminen, kenellä on virkavastuu automaattisessa prosessissa tehdyistä päätöksistä, parantaa tilannetta sekä asianosaisen että virkamiesten kannalta.

Miten arvioitte ehdotusta, jonka mukaan järjestelmässä käytettävät päätöksentekosäännöt tulisi hyväksyä nimenomaisella päätöksellä? Millaisessa menettelyssä tai kokoonpanossa säännöt tulisi hyväksyä?

-

Miten arvioitte järjestelmän tai siihen tehtyjen muutosten hyväksymistä ja vaatimustenmukaisuuden arviointia koskevaa ehdotusta?

-

Miten arvioitte järjestelmän valvontaa koskevaa ehdotusta?

-

Tulisiko virkavastuun kohdentamiseksi ottaa käyttöön muita velvollisuuksia tai menettelyitä?

-

Viranomaisten toiminnan julkisuus ja päätöksenteon läpinäkyvyys

Miten arvioitte ehdotusta, jonka mukaan viranomaiselle tulisi asettaa velvollisuus esittää kuvaus automaattisessa päätöksenteossa sovellettavista päätöksentekosäännöistä ja asioiden valikoitumisesta automaattisesti ratkaistavaksi? Millainen kuvauksen tulisi olla?

-

Miten arvioitte asiakirjan varmentamista koskevaa ehdotusta?

-

Tietosuoja

Tulisiko automaattiseen päätöksentekoon liittää muunlaisia suojatoimia kuin mitä arviomuistiossa ehdotetaan?

-

Miten lasten erityinen suojan tarve tulisi huomioida automaattisessa päätöksenteossa?

-

Muut sääntelytarpeet

Millä muilla tavoin hallinnon lainalaisuuden, hyvän hallinnon, oikeusturvan ja virkavastuun toteutuminen tulisi yleislainsäädännössä varmistaa?

-

Muut huomiot

Onko teillä muita huomioita arviomuistiossa käsitellyistä aiheista?

-

Teinilä Fanni
Rahoitusvakausvirasto